N°. 236. 1838

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk NIEUWS-BLAD,

Donderdag 4 October.

Frankrijk.

PARIJS, den 1sten October.

De *Moniteur Parisien* geeft heden eenige nadere berigten omtrent de ontdekking van de verspreiders der tegen het bestuur gerigte schandschriften.

» De policie » dus zegt dit blad » hield zich sedert eenigen tijd bezig met de opsporing van de daders van twee oproerige geschriften, in welke de opstand tegen onze instellingen en de afschaffing der regten van eigendom met even groote onbeschaamdheid gepredikt werden. Het een was de *Republikeinsche Moniteur*, wier bestaan reeds van verscheidene maanden dagteekent en die tot heden zich in een ondoordringbaren sluijer had weten te hullen; het ander, later verspreid geschrift, waarvan slechts drie nommers werden rondgestrooid, voerde tot titel: *de Vrije Mensch*. De nasporingen der policie zijn gisteren met een dubbelen uitslag bekroond geworden.

» Op de zesde verdieping van een huis in de straat St. Benoit hebben de agenten, in een sterk gebarrikadeerd vertrek, zekeren *Minor Lecomte* gevonden, neef van den koningsmoorder *Pepin*, en twee andere personen, even als hij bekend staande als gevolgen van de versigedreven regeringloosheid aan te kleven, bezig aan het drukken van een nommer van *den Vrijen Mensch*. Twee persen, eene groote hoeveelheid drukletters en 6 of 700 exemplaren van dit vuilaardig schandschrift, zijn in hetzelfde vertrek gevonden, gelijk ook vijftien dolken, een getal patronen en nieuw gegoten kogels, en eindelijk een stuk lood; *Minor Lecomte* en zijne beide makkers hebben hevigen wederstand geboden, maar men heeft hen ten laatste gearresteerd en al de genoemde voorwerpen in beslag genomen.

» Op hetzelfde tijdstip namen andere agenten, in een huis van de straat de la Tonnellerie de pers in beslag die tot het drukken van den *Republikeinschen Moniteur* strekt en een aantal voorwerpen en gereedschappen, die het feit van dat drukken bewijzen. De daders van dit schandschrift zijn ook in arrest genomen. Zij zijn herkend geworden door de bewoners der buurt, die hen dikwijls des nachts in het gezegde huis hadden zien gaan, en bij wie zij zich door hunne geheimzinnige houding reeds verdacht gemaakt hadden."

— Men heeft opgemerkt dat het artikel van het *Journal des Débats*, waarin het aankondigt dat Frankrijk zich met het enkele vertrek van den prins *Lodewijk* zoude tevreden houden, noch door den *Moniteur*, noch zelfs door het half-officieel blad, den *Moniteur Parisien*, is overgenomen. Men wil hieruit besluiten, dat het eerstgenoemde blad wat te ver is gegaan in zijne desaangaande gegeven verzekeringen.

De engelsche gezant, lord *Granville*, heeft gisteren weder een koerier met depeches naar zijn ambtgenoot in Zwitserland gezonden, zijnde zulks in de laatste maand niet minder dan twintig malen het geval geweest. Men kan met moeite nagaan waartoe deze zoo buitengewone correspondentie heeft gestrekt.

— De Bazelsche courant van den 27sten September behelst een brief uit Constans, waarin de schrijver in eens een einde wil maken aan den twist, die in de bladen gevoerd is, over het al of niet door den prins *Lodewijk* gedaan aanzoek om in russische dienst te treden. De prins had werkelijk, volgens den briefschrijver, tijdens keizer *Nikolaas* zich te Friedrichshafen bevond, door middel van een zijner aanverwanten, bij den russischen monarch om eene audientie verzocht en tevens om de vergunning om zich te zijner statien te vestigen; maar in het geheel niet zijne militaire diensten aangeboden. De keizer van Rusland had echter bepaald geweigerd zich met iemand in te laten, die met poolsche vlugtelingen in betrekking had gestaan en zijn naam in opspraak had gebragt.

— Heden verzekert men, dat de plegtige doop van den graaf *van Parijs* tot in de maand Mei aanstaande is uitgesteld.

— Bijzondere tijdingen alhier uit Londen ontvangen spreken van verdeeldheid die er tusschen de beide kabinetten van Engeland en Frankrijk zou ontstaan zijn, ter zake van het onlangs te Konstantinopel gesloten handelstraktaat.

— De onderscheidene afdeelingen troepen in deze hoofdstad, aan wie reeds het bevel was toegekomen om zich voor den marsch naar de Zwitsersche grenzen gereed te houden, hebben tegenbevel bekomen; ook zegt men dat van wege het oorlogsministerie weder de vergunning gegeven is tot het verleenen van de halfjarige verloven bij de korpsen, die men kort te voren geschorst had.

— De russische gezant, graaf *Pahlen*, heeft gisteren eene conferentie gehouden met den spaanschen gezant bij ons hof en met verscheidene aanzienlijke Spanjaarden die zich tegenwoordig te Parijs bevinden. Het onderwerp op deze bijeenkomst behandeld, is niet bekend.

— Van de spaansche grenzen heeft men heden het volgende schrijven uit Bajonne van den 27sten September:

» Sedert den [illegible] houdt don *Carlos* zijn hoofdkwartier te Balmaseda, alwaar hij zich nog den 23sten bevond. *Merino* is den 22sten bij hem gekomen om zijne bevelen te ontvangen, hebbende hij te Arieta 4 bataillons en 400 paarden achtergelaten. 250 krijgsgevangenen van *Carrion* zijn te Balmaseda doorgekomen; zij werden naar een provinciaal depôt gezonden.

» De tegenwoordige kantonnementen der karlistische troepen zijn als volgt: *Castor* staat te Bamales, *Balmaseda* te Arciniega; de tweede divisie te Mena; de andere bataillons in de rigting van Bilbao.

» *Castanedo* houdt met vijf bataillons Villarcayo en de Cabada bezet. *Rivero* is met negen bataillons van het leger van *Espartero* den weg naar Villarcayo ingeslagen.

» Uit Vera schrijft men van den 25sten, dat het christinisch garnizoen van Almeda naar eene veilige plaats is getransporteerd."

In dit berigt wordt ten slotte gezegd, dat de jongste brieven uit Madrid van alle belang zijn ontbloot.

— De binnenlandsche renten waren heden tot daling gestemd bij de op handen maandelijksche vereffening, die echter tot veel handel in de fondsen aanleiding gaf. De aandeelen in de spoorwegen blijven steeds dalende, in weêrwil van de pogingen der ondernemers om den koers op te beuren. De weg naar Havre deed heden 947,50 á 935; die naar Orleans 482,50. — De notering was heden (1 *October*) 5 pCt. 109,25; 3 pCt. 80,90; Nap. r. 100,50; Spanje 19; Rom L. 103.

Nederlanden.

BREDA, den 3den October.

H. K. H. prinses *Albert* van Pruissen zal, naar men verneemt, na het vertrek des russischen hofs van Berlijn, naar 's Gravenhage terugkeeren, om aldaar een geruimen tijd door te brengen.

— Men schrijft ons van gisteren uit 's Gravenhage:

» Dezer dagen is de heer Mr. *P. J. Elout*, op het daartoe door hem gedane verzoek, eervol ontslagen uit zijne betrekking van commies van Staat, toegevoegd aan Zr. Ms. beminden zoon, den Prins Veldmaarschalk. In zijne plaats is tot die betrekking benoemd 's Konings gewone kamerheer, Mr. *A.* baron *Mackay*. Voorts is de heer Mr. *P. J. Elout* benoemd tot ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw.

— » Naar men verneemt, heeft de inzender van de monsters gekleurd en geglansd papier, het zij effen, gemarmerd en geglansd, ingezonden bij de Nederl. maatschappij ter bevordering van Nijverheid, en door haar voorwaardelijk met de tweede gouden medaille bekroond, aan de gestelde voorwaarde thans voldaan, en is dezelve mitsdien tot de ontzegeling van het naambiljet overgegaan. Daarbij is het gebleken, dat deze monsters waren ingezonden door den heer *F. Herfkens*, boekbinder in de Zuilestraat, te Utrecht."

— Tot regters-commissarissen bij de arrondissements-regtbank te Amsterdam zijn benoemd: mr. *J. W. C. van Hasselt*, jhr. *C. Bakker* en mr. *A. W. Huidekoper*.

— Door Z. M. is in active dienst gesteld, bij de 8ste afdeeling infanterie, de kapitein *W. T. Spengler*; terwijl aan den 1sten luitenant *E. B. Sutherland*, van de 9de afd. inf., in afwachting van pensioen, uit hoofde van zijnen ziekelijken toestand, door Z. M. toegekend het non-activiteits-traktement.

— Door Z. M. is octrooi verleend, en wel voor den tijd van tien jaren, aan de heeren *Schaap*, *Spoelstra* en *Smeding*, te Leeuwarden, op de uitvinding tot vervaardiging van een toestel om de turf eene betere waarde te geven.

— Tot goed verstand van het berigt wegens de benoeming van den heer hoofd-ingenieur *B. H. Goudriaan* tot het opzigt over de uitvoering der werken en exploitatie van den spoorweg van Amsterdam op Haarlem, dient dat zulks is in betrekking als commissaris des Konings, zijnde de ingenieur *W. C. Brade*, krachtens de statuten der maatschappij, belast met de directie der werken.

— Naar men verneemt zijn de zeildagen van Zr. M. fregat *Rijn*, kapt. ter zee *J. G. J. Diemer*, en van Zr. Ms. stoomschip [illegible], kapt. luit. *J. Le Jeune*, het eerste liggende ter reede van Texel, en de *Phoenix* te Hellevoetsluis, en beiden naar de Oost-Indiën bestemd, op den 15ten dezer bepaald. Na de aankomst der *Rijn* te Batavia, zal het fregat *de Zaan*, kapt. ter zee *A. de Man*, de terugreis naar het vaderland aannemen.

— Door Z. M. is voorloopig, tot zoo lang daaromtrent door Hoogst- dezelve nader zal worden beschikt, bepaald, dat bij het Athe- naeum te Maastricht, boven en behalve de aldaar tot dusver ge- creëerde plaatsen van vier professoren en vijf regenten, zal wor- den aangesteld één buitengewoon leeraar, die gehouden zal zijn in de verschillende klassen zoodanige vakken te onderwijzen, als bij het programma der schoolcursussen zullen worden voorgeschreven.

— Het departement van oorlog is gemagtigd tot het nemen van vergelijkende proeven met de door den tweeden kapitein *W. F. Camp* uitgevonden nederlandsche kunstpouzzolane.

— Bij koninklijk besluit is, bij wijziging, in zoo verre, van Zr. Ms. besluiten van 22 Februarij 1814 en 15 Julij 1838, bepaald, dat, te beginnen met 1°. Januarij 1839, en nadat de bij het de- partement van finantien voorhanden voorraad van formulieren van attestatien de vita voor de pensioenen en lijfrenten zal zijn verbruikt, de gouverneurs in de onderscheidene provincien, des rijks zullen zijn belast met de gedachte formulieren, overeenkomstig de bestaande modellen, te doen drukken, en voor zoo veel noodig, bij den ontvanger van het buitengewoon segel te doen stempelen, en wij- ders bij hen voor de gemeentebesturen verkrijgbaar te doen stellen tot den tegenwoordigen prijs van 42 centen per exemplaar, met uitzondering nogtans van dezoodanige attestatien en daaronderge- stelde quitantien, welke benoodigd zijn voor pensioenen en gage- menten, waarvan het jaarlijksche bedrag de som van *f* 150 niet te boven gaat, en die overeenkomstig de bepalingen van Zr. Ms. be- sluit van 15 Julij 1838, n°. 92, vrij van zegel, en alleen onder teruggave der kosten van het drukloon en papier, zonder meer, zullen worden uitgereikt.

— Bij een ander koninklijk besluit is bepaald: 1°. dat ook de staten van *bestaande* hypothecaire inschrijvingen op de door het rijk, bij onteigening, ingenomen perceelen, tot het aanleggen van wegen en waterstaats-werken, op *ongezegeld* papier zullen mogen worden afgegeven, in geval de schadeloosstelling beneden *f* 30 beloopt; en 2°. dat, in elk geval, dat die schadeloosstelling de som van *f* 10 niet te boven gaat door het rijk zullen worden gedragen de kosten bij den hypotheekbewaarder te vallen, zoo op de afgifte der be- doelde staten, als op de opheffing of beperking der bestaande in- schrijvingen, voor zoo veel, namelijk, daarbij de onteigende per- ceelen, wanneer dezelve gezamenlijk met andere goederen mogten verbonden zijn, alléén uit het verband worden ontslagen, ten wel- ken einde de betrokken hypotheek-bewaarder de bewuste stukken en formaliteiten kosteloos zal moeten afgeven en vervullen; be- houdens, om aan den gouverneur der provincie, eene declaratie van het bij de wet aan hem toegekende salaris te kunnen inleveren, waarvan het bedrag zal worden voldaan uit het fonds, waaruit de aan te leggen wegen of werken zullen worden bekostigd.

— Door een der heeren gouverneurs inlichting gevraagd zijnde, met betrekking tot de wijze, waarop, volgens de voorschriften van het nieuw Burgerlijk Wetboek, de registers voor de akten van den burgerlijken stand zullen moeten worden gehouden, heeft zulks aanleiding gegeven, dat Z. Exc. de minister van binnen- landsche zaken, aan de heeren gouverneurs der onderscheidene pro- vincien, eene missive gerigt heeft, waarin door Z. Exc. wordt te kennen gegeven: 1°. dat de thans bestaande registers voor de akten van geboorten, overlijden en huwelijken, zeer wel kunnen worden vervolgd, zonder dat het noodig zal zijn die, voor de drie laat- ste maanden van dit jaar, door anderen te doen vervangen! Indien er in de voorschreven akten, ten gevolge der nieuwe wetgeving, eenige wijziging in de gebruikt wordende formulieren mogt noo- dig zijn, zal eene geringe oplettendheid genoegzaam wezen, om zulks te doen opmerken en in acht nemen.

2°. dat de akten van huwelijks-aangiften en huwelijks-afkondi- gingen, volgens den zin der nieuwe wetgeving, in een en het- zelfde register moeten worden ingeschreven, en dat derhalve de bestaande registers van huwelijks-afkondigingen voor zoo verre de- zelve naar de gedrukte formulieren zijn ingerigt, door anderen zul- len moeten worden vervangen. Het is waar, dat de aard van dit nieuwe register niet zal toelaten, om daarbij gedrukte formulieren te volgen, doch dienaangaande kan worden aangemerkt, dat die formulieren zich ten aanzien der akten van huwelijks-afkondigin- gen, toch hoofdzakelijk slechts hebbende kunnen bepalen tot het hoofd en slot der akte, het gemis daarvan in die akten, minder dan in anderen zal worden gevoeld.

3°. dat de bedoelde nieuw aan te leggen registers door den pre- sident van de arrondissements-regtbank zullen moeten worden ge- kantteekend en gewaarmerkt; doch dat het niet noodig schijnt die formaliteit te herhalen ten opzigte van de bestaande en vervolgd wordende registers, voor welker integriteit, door de kantteekening en aanmerking van den president der regtbank van eersten aanleg, voldoende is gezorgd.

— Ten gevolge van een deswege gerezen verschil tusschen twee Israëlitische armbesturen, is door Z. Exc. den minister van Staat, belast met de generale directie van de zaken der hervormde kerk enz., vastgesteld: 1°. Dat voortaan voor elk ziek militair van de Israëlitische godsdienst, die zich in het hospitaal bevindt, en daar- door buiten staat is zich met verlof naar zijne haardstede te bege- ven ter behoorlijke viering van het Paaschfeest, door het kerk- bestuur der Israëlitische godsdienst, waartoe hij oorspronkelijk be- hoort, aan het kerkbestuur van de gemeente der plaats, waar het hospitaal of ziekenhuis, waarin hij verpleegd wordt, geves- tigd is, zal worden betaald eene som van *f* 3, voor welk bedrag het laatstgemelde kerkbestuur verpligt zal zijn den zieke van het noodige paaschbrood of paaschbehoeften te voorzien; 2°. dat deze uitgave jaarlijks zal worden bestreden uit den post voor onvoor- ziene uitgaven, op de begrooting der gemeente uitgetrokken, en dat, bij niet toereikendheid derzelve, de uitgaven voor deze be- hoeften op de begrooting van het volgend jaar in uitgave zullen worden geleden.

— Uit Bergen-op-Zoom schrijft men van eergisteren: » Heden morgen is alhier een detachement artilleristen, van 45 onder- officieren en manschappen, onder bevel van den luitenant *Onnen*, vertrokken naar het fort Bath, ten einde aldaar een detachement van gelijke sterkte af te lossen. Het aankomen van deserteurs ver- meerdert dagelijks; onder anderen heeft zich op gisteren weder een sergeant-majoor van het 7de regiment aan onze voorposten aan- gemeld.”

— In de *Middelburgsche Courant* van gisteren leest men: » Gis- teren voormiddag omstreeks 11 ure had alhier het navolgende voor- val plaats. Twee jongens roeiden in eene boot door dezer stads kade en verzochten eenen derden, die zich op den Kinderdijk be- vond, met hen te varen. Zij trachtten den kant der kade te be- reiken, en naderden denselven op weinigen afstand, toen de genoe- digde knaap beproefde om in de boot te springen, hetgeen hem evenwel mislukte, zoodat hij in het water viel. Op het angstge- schrei en hulpgeroep der jongelieden, sprong de heer *Johannis Pilaar*, op den Kinderdijk woonachtig, zonder zich eenigzins te beraden, in het water, en had het geluk den drenkeling, die reeds, op het punt van te zinken was, te redden en alzoo in het leven te behouden.”

— Men leest in het *'s Gravenhaagsch Dagblad* van heden: » Op den 9den September omtrent den middag, had *W. Mysing* alhier het ongeluk in het water te vallen, waaruit hij gered werd door de moedige poging van *J. Lettri.* Ofschoon uit het water gehaald, meende men echter voor het behoud van zijn leven te moeten vreezen, daar hij zijn geheel bewustzijn verloren had. Door de zorgen van den heelmeester *J. Wolffenbuttel* werd echter de onge- lukkige, nadat men een uur aan zijne redding gearbeid had, tot het leven teruggebragt, en is hij op dit oogenblik geheel her- steld. Door toevallige omstandigheden hebben wij van het boven- staande voorval tot heden geene kennis bekomen, doch meenen hetzelve evenwel niet met stilzwijgen te mogen voorbijgaan.”

— Gedurende de vorige week zijn er geene haringschepen uit de vloot aangekomen; doch is door de hoofdcommissie den 28sten laatstleden de prijs van den haring tot den 1 maart gesteld op *f* 17 (wel te verstaan de ton zeestuks of ongepakt); de hoofdcommissie heeft zich daarbij voorbehouden om dien prijs op den 16den dezer te verhoogen, indien de omstandigheden dit alsdan raadzaam mogten maken.

— Z. H. de Sultan heeft aan de koningin van Engeland eene prachtige halsketting van robijnen en smaragden ten geschenke gezonden, ter waarde van 12,000 ponden sterling. — Lord *Pal- merston* heeft van den Sultan de orde van Nichan-Itsihar bekomen.

— In Engeland heeft men tijdingen uit Rio Grande, volgens welke de tegen de oproerige gemeenebestgezinden afgezonden le- germagt van den jeugdigen keizer van Brazilie, schier geheel ver- slagen was; zoodat de zaak van Z. M. in Rio Grande uiterst hag- chelijk stond. — De tijdingen uit Portorico, die men mede in Enge- land heeft ontvangen luiden bij voortduring ongunstig. De gouverneur van het eiland was vermoord; 250 der aanzienlijkste ingezetenen waren in hechtenis genomen en 600 man troepen van de Havanna derwaarts gezonden. Dit alles scheen een vertakking te zijn der in de Havanna ontdekte karlistische zamenzwering.

DUITSCHLAND, FRANKRIJK EN NEDERLAND.

De *Kölnische Zeitung* heeft, in een uitgebreid betoog, het vraag- stuk behandeld, wie het voordeel trekt bij eene verzwakking van Holland; en ten andere, wie verliest, wanneer Duitschland, in zake van handel, de voorkeur geeft aan Belgie boven Holland. Zij merkt op hoe Holland sedert eeuwen het bolwerk geweest is van Duitschland tegen Frankrijk, terwijl de Belgen altijd gedwee tegenover Frankrijk zijn geweest. Het is dus waarschijnlijk dat bij eene verzwakking van den Nederlandschen staat, Frankrijk het meest daarbij winnen moet, juist omdat Belgie geheel in de hand van Frankrijk is, dat het niet zal laten slippen. Het kan toch wel het denkbeeld niet zijn, om Duitschland en Pruissen te drijven tot het bemagtigen van Nederland. Welk gevolg toch zou dit kunnen hebben? Zou de overwinnende Duitscher zijne prooi verdeelen met Frankrijk? zou deze mogendheid toelaten dat op hare noordelijke grenzen zich een magtige vijand vestige, die haar in gedurige onge- rustheid houdt? Of zou de Duitscher niet deelen? Zoo neen; zou dan Frankrijk niet zich zoeken meester te maken van het nu haar reeds toebehoorende Belgie? Zou zij niet er op uit zijn, om Pruissen te berooven van de Rijnprovincien; ten einde zich naar behooren te ronden, en minder kwetsbaar te maken; en wat niet al schoone voorgevens zou zij weten op te disschen, om de herwinning der ge- droomde natuurlijke grenzen smakelijk te maken? En welke zou dan de toestand van Duitschland daartegenover wezen? Eene rijke, voor- krachtige natie, die vooral in den jongsten tijd getoond heeft, hoe veel die veerkracht vermag, zou worden opgeofferd aan kwalijk begrepen eigenbelang; van een onafhankelijk, op zijne vrijheid en regten jaloersch volk zou men door magt van wapenen vijandige onderworpelingen gemaakt hebben! De Nederlanders, zegt het Keul- sche blad zouden zoo spoedig den geleden hoon niet vergeten heb- ben! Wanneer Europa slechts eene vierde eeuws terug denkt, dan zal dit werelddeel in de geschiedenis geboekt vinden, hoe de Ne- derlander zijnen nek buigt onder een vreemd juk. *Napoleons* schepter heeft niet alleen de Nederlanden overheerscht maar de halve wereld: de nu magtigste mogendheden hebben de zon aangebeden. De geschiedenis zal getuigen hoe in Nederland het uur tot afschudding van het opgelegde juk is geslagen, en Nederland was vrij, toen er nog om de wereldheerschappij gestreden werd. Neen het zou voor

Duitschland niet meer dan voor Frankrijk van belang zijn, om Nederland te verzwakken; want ook voor Frankrijk is het beter eene rustige natie aan hare grenzen te hebben, dan een onvergenoegd volk, dat het haar gevoelig verwijten zou, dat zij in die verzwakking van Nederland had toegestemd en geholpen. In het breede heeft het Duitsche blad uiteen gezet, hoe het wezenlijk belang van Duitschland, onder een handelsoogpunt, medebrengt, om Nederland voor een staats-bankroet te vrijwaren; en besluit met de reden dat indien Nederland vergaat, Duitschland deszelfs schuld tegen Frankrijk verliest: en eveneens dat indien Duitschland ten val gebragt wordt, Nederland vergaat; waarom men eindigen moet, ten einde daartegen te voorzien, om zoo veel doenlijk Nederland te handhaven in het bezit van deszelfs koloniën en rijkdom, die in het onderscheiden haarst Engeland strekt tot den bijzonderen rijkdom der ingezetenen, en om, naar de gewoonte van eeuwen her, de handelsbetrekkingen met dat land steeds te blijven onderhouden. In dezen geest schijnt ook het Pruissisch bestuur te handelen, wanneer zich het gerucht bevestigt, dat de onderhandelingen over het voortzetten en aansluiten van den spoorweg van Amsterdam over Arnhem, zich ten gunste daarvan bevestigen.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

Duitschland. — Het congres van duitsche natuur- en geneeskundigen te *Freiburg*, was den 25sten ll. genoegzaam afgeloopen, aangezien een groot getal leden, inzonderheid *Zwitsers* en *Franschen*, zich reeds weder verwijderd had, niet zeer tevreden, zoo het schijnt, over het verrigte, vooral in de algemeene vergaderingen, waarvan er twee gehouden werden, doch die weinig belangrijks opleverden, noch tot veel nuts leidden, zoodat de derde algemeene bijeenkomst door hen niet eens werd afgewacht. Het getal der ingeschreven leden heeft omtrent 600 bedragen, en zou wel tot 800 gestegen zijn, had men zich niet in het verleenen van toegangskaarten beperkt gezien. Aan gelegenheden van allerlei aard tot vermaak en genoegen heeft het te *Freiburg* niet ontbroken. — Op den 15 ll. werd te *Leipzig* voor de tweede maal na anderhalf jaar tijdsverloop, het oratorium *Paulus* van Mendelssohn Bartholdy, door een zangkoor van 300 stemmen en een daarmede geëvenredigd instrumentaal geleide, in het kerkgebouw der hoogeschool op eene luisterrijke wijs uitgevoerd. Het gezegde oratorium werd na de verschijning der gedrukte partituur, voor de eerste maal, op den 16den maart 1837, te *Leipzig*, onder de leiding van den komponist zelven, uitgevoerd. Sedert werd deze grootsche compositie over de vijftig malen in een en veertig verschillende steden in *Engeland*, *Holland*, *Denemarken*, *Zwitserland*, *Rusland*, *Polen* en in *Amerika*, (te *Boston* en te *New York*) uitgevoerd.

Denemarken. — Op den 19den der vorige maand is (gelijk reeds kortelijk in een ander gedeelte van dit blad is vermeld) de beroemde beeldhouwer Thorwaldsen, aan boord van het door de koninklijke Deensche regering tot zijne overvoering beschikbaar gestelde fregat, na een negentienjarig afwezen, in zijn vaderland teruggekeerd en er op de luisterrijkste wijze onthaald. Zoodra het fregat de stad *Kopenhage* naderde, voer een vijftigtal met vlaggen en zinnebeelden versierde booten, aan welker boord zich eene deputatie, muzijken en zangkoren, enz. bevonden, den kunstenaar te gemoet. Bij het aan wal stappen, werd hij begroet door de hoogleeraren der Akademie van kunsten, en werden door het volk de paarden van het rijtuig gespannen dat gereed stond om hem af te halen, en hij in hetzelve door de volksmenigte naar het Charlottenburgerslot, zijnde het gebouw der akademie van fraaije kunsten, dat tot zijne ontvangst met smaak en pracht was ingerigt, voortgetrokken. In het Museum, omgeven van zijne eigene meesterstukken, deed de hooggeschatte kunstenaar eene korte aanspraak, begroette zijne talrijke vrienden en kweekelingen en zeide hun dank voor de hem aangedane eer; daarna vertoonde hij zich op het balkon van het slot en werd er door de menigte met gejuich begroet. Des avonds werd hem door de jonge kunstenaars bij fakkellicht eene serenade gebragt. Het verblijf van Thorwaldsen te *Kopenhage* zal echter slechts kort van duur zijn. Met het schip dat hem overbragt, zijn ook verscheidene werken van beeldhouwkunst naar *Kopenhagen* overgevoerd.

Afrika. — De Wurtembergsche vereeniging van natuurlijke historie heeft wederom berigten van haren onvermoeiden reiziger Schimper, die op kosten van het genootschap een gedeelte van *Afrika* bezocht, ontvangen. Deze laatste tijdingen zijn van den 12den Maart en van den 18den April. Schimper bevond zich toen nog te *Adoa*, de hoofdplaats van het rijk van *Tigre*, waar hij op bijzondere vergunning van den vorst des lands, Ubie, verblijven mogt, terwijl andere Europeanen, zooals de missionarissen Blumhardt, Isenberg en Krapf in last gekregen hadden om het land te verlaten. Schimper was thans voornemens om het hooge gebergten van *Abyssinie* te bezoeken. Daar hem voorshands de middelen ontbraken, om zijne bijeenverzamelde voorwerpen van natuurlijke historie naar de haven van *Massora* aan de *Roode Zee* te laten vervoeren, moest hij den geheelen schat onder de bescherming der Abyssinische autoriteiten achterlaten, tot hij teruggekeerd was van zijnen togt naar het gebergte en uit het land van *Shoho*, dat hij eveneens bezoeken wilde, als wanneer hij hoopte nieuwen onderstand uit *Europa* te zullen hebben ontvangen, die hem in staat moest stellen, om het bijeenverzamelde derwaarts over te maken.

Engeland. — In een onzer vorige nommers (van den 9 en 10 Sept.) hebben wij het voornemen vermeld van Z. K. H. den hertog van Sussex, aan het bestuur van de koninklijke Maatschappij, te *Londen* kenbaar gemaakt, om het presidentschap der maatschappij, hetwelk de hertog een reeks van jaren met onderscheiding en warmen ijver voor de wetenschappen, had waargenomen, uit hoofde van zijne bijzondere omstandigheden neêr te leggen. Sedert heeft het gezegd bestuur er aangedacht, om het presidentschap van dit aanzienlijk genootschap aan den onlangs uit *Afrika* teruggekomen geleerden sterrekundige J. Herschell op te dragen; doch deze heeft vermeend, zoowel uit hoofde van den aard zijner wetenschappelijke navorschingen, als ook ter zake zijner personele omstandigheden, de hem aangebodene eer van de hand te moeten wijzen. — Het jaargetijde der engelsche prachtuitgaven van plaatwerken of der zoogenaamde *annuals* is wederom aangebroken; alreede zien twee dier fraaije voortbrengselen van druk- en graveerkunst het licht, te weten: *the Friendship's offering* en *the Landscape Annual*. Het eerste jaarboekje bevat als naar gewoonte eene reeks van platen, onderscheiden van aard, wier verdiensten over het algemeen nog boven die van vorige jaren worden geacht. De platen van het *Landscape Annual* zijn dit jaar aan gezigten en voorstellingen uit *Portugal* ontleend, naar de teekeningen van den heer J. Holland, en die zoowel wat de keuze als de uitvoering betreft, zeer worden geroemd.

Frankrijk. — De spoedige heeling van wonden door hitte is in den laatsten tijd het voorwerp geweest van verscheidene proefnemingen, door de geneesheeren Breschet en J. Guyot gedaan. Voor zware wonden en amputatien bragten zij eene hitte aan van 26° van den centigraadschen thermometer. De door hen gebezigde toestel bestaat in een met zorg vervaardigd doosje, waarin een glas, door hetwelk de vordering van de wond kan waargenomen worden, gemeenschap hebbende met eene blikken buis, waarmede weder eene lamp in verband is gebragt. Er moeten naauwkeurige voorzorgen genomen zijn, dat de wond niet in aanraking kome met het hout van het doosje, terwijl een stuk linnen of andere stof de opening omgeeft en boven de wond vastsluit. Eenmaal aangebragt blijft het toestel in denzelfden staat tot de wond geheeld is. Door den geneesheer Larrey is opzigtelijk de spoedige wondheeling de opmerking gemaakt, dat de warmte van *Egypte*, naar zijne waarnemingen, de gunstigste zou zijn, dewijl de wonden aldaar eens zoo spoedig dan elders geheeld waren; hij twijfelt evenwel, of de toepassing van plaatselijke en kunstmatige warmte dezelfde uitwerking als die van den atmospheer zou hebben. — Door den heer d'Orfila is aan den minister voor het openbaar onderwijs een verslag gezonden over de geneeskundige scholen. In November 1835 telden de drie faculteiten van het rijk 1095 en de 18 middelbare scholen, 427 kweekelingen, te zamen 1522. Sedert November 1836 het diploma van *bachelier ès lettres* van de jongelingen gevorderd wordende, die zich bij de faculteiten wilden laten inschrijven, bedroeg toenmaals hun getal slechts 750 en dat in de middelbare scholen 340, te zamen 1090. In November 1837, 458 en 286, te zamen 744; zoodat er in het vorig jaar 778 kweekelingen minder ingeschreven waren dan in 1835; eene vermindering bijzonder merkbaar in het getal kweekelingen bij de faculteiten.

Vaderlandsche Wetgeving.

Onder dit opschrift vinden wij in de *Provinciale Groninger Courant* de hier volgende korte voorstelling van de regterlijke instellingen die bij de nieuwe organisatie van het justitiewezen zijn daargesteld, bepaaldelijk van de regterlijke kollegien aan welke de administratie en het beleid der justitie is opgedragen, van hun regtsgebied en de bevoegdheid hen bij de wet gegeven, — welk hoogstnuttig overzigt wij gemeend hebben dat door velen onzer lezeren met genoegen zou gelezen worden.

Volgens de wet van den 28sten April 1835, wordt de regterlijke magt (onverminderd het regtsgebied over bepaalde onderwerpen, bij de grondwet of bij andere wettelijke bepalingen aan bijzondere Collegiën toegekend) uitgeoefend door:

1°. De kantongeregten;

2°. De arrondissements-regtbanken;

3°. De provinciale geregtshoven, en de criminele regtbank in de Provincie Holland;

4°. Den hoogen raad.

a. Van de Kantongeregten.

Het regtsgebied van elke arrondissements-regtbank is verdeeld in kanton-geregten. Voor elk kantongeregt zijn een regter, twee of ten hoogste vier plaatsvervangers en een griffier.

De wetgever heeft, in het algemeen welzijn der ingezetenen, nuttig geoordeeld, aan de kantonregters in onderscheidene opzigten eene ruimere bevoegdheid toe te kennen, dan de vrederegters bezaten.

De volgende zijn de hoofdzakelijke bepalingen, die bij de nieuwe organieke wet, omtrent de bevoegdheid der kantonregters, zijn vastgesteld:

Behalve de werkzaamheden, aan de kantonregters bij de wet opgedragen, nemen zij kennis, zoo in burgerlijke als in handelszaken, zonder hooger beroep, indien de vordering niet meer beloopt dan *f* 50, en behoudens hooger beroep, indien dezelve niet meer beloopt dan *f* 200: 1°. van alle louter persoonlijke regtsvorderingen, 2°. van alle regtsvorderingen tot betaling van renten, huren en pachten, mitsgaders van interessen of gedeelten van inschulden, zelfs in geval de rente, de huur, de pacht of de hoofdsom der inschuld meer dan *f* 200 bedraagt, mits de regtstitel niet worde betwist.

Zij zullen insgelijks, zonder hooger beroep, indien de vordering niet meer dan *f* 50 beloopt, en behoudens hooger beroep, tot welke som de vordering ook mogt uitstrekken, kennis nemen: 1°. van burgerlijke regtsvorderingen tot vergoeding van schaden, het zij door menschen, het zij door dieren, toegebragt aan land, hantgewas, boom-, tuin- of veldvruchten; 2°. van zoodanig herstel aan huizen, woningen, gebouwen en pachthoeven, hetwelk volgens de wet ten laste van den huurder valt; 3°. van betaling van arbeidsloonen aan werklieden, huren van dienstboden, en het volbrengen van wederzijdsche overeenkomsten van meesters en hunne dienstboden of arbeidslieden.

Zij nemen kennis van burgerlijke regtsvorderingen ter zake van mondelingen hoon, zonder hooger beroep, indien de gevraagde betering zich uitdrukkelijk bepaalt tot eene geldsom, geen vijftig gulden te boven gaande, en behoudens hooger beroep, tot welke hoogere som de gevraagde betering moge loopen, of ook in alle gevallen, waarin, nevens of in de plaats van eenige geldsom, een verdere eisch tot betering mogt gedaan zijn.

Zij nemen insgelijks, behoudens hooger beroep, kennis van de regtsvorderingen tot ontruiming van huizen, gebouwen, woningen, pakhuizen, stallen, zolders en kelders, zonder onderscheid van het bedrag der huur, indien de huurder geen schriftelijk bewijs van bestaande, vernieuwde of verlengde huur te berde brengt, en in gebreke blijft het perceel te ontruimen.

De bovenstaande bepaling is ook toepasselijk op pachthoeven, landerijen, tuin- en andere gronden, mits de huur, over het jaar berekend, of de waarde van dien, niet meer dan *f* 200 bedraagt.

In beide gevallen kunnen de vonnissen bij voorraad worden ten uitvoer gelegd, niettegenstaande verzet of hooger beroep, behoudens de bevoegdheid van den kanton-regter, om het stellen van borgtogt te bevelen.

Zij nemen mede kennis van de regtsvorderingen tot ontbinding van huur van huizen, gebouwen, woningen, pakhuizen, stallen, zolders en kelders, mitsgaders van pachthoeven, landerijen, tuinen andere gronden, en dien ten gevolge van derzelver ontruiming ter zake van wanbetaling der huurpenningen, zonder hooger beroep, indien de huur, over het jaar berekend, niet meer dan *f* 50, en behoudens hooger beroep, indien dezelve niet meer dan *f* 200 bedraagt.

De bepaling van het laatste lid des vorigen artikels is insgelijks van deze toepasselijk.

In alle geschillen, welke voor dading of compromis vatbaar zijn, en in welke partijen zich voor eenen kanton-regter te hunner keuze, doch binnen het arrondissement, aanmelden, en zijne beslissing inroepen, zal deze van derzelver geschil moeten kennis nemen, welke ook de aard van het geschil en de waarde van het betwiste voorwerp zij.

In dat geval zal de kanton-regter altijd wijzen in het hoogste ressort, ten ware partijen, in zaken aan hooger beroep onderworpen, dat beroep hadden voorbehouden.

De kanton-regters vonnissen over alle overtredingen, op welke geen hooger straf is gesteld, dan eene gevangenisstraf van zeven dagen, of eene geldboete van *f* 75 te samen of afzonderlijk, zonder aanzien of die straf al dan niet gepaard gaat met de verbeurdverklaring van eenige voorwerpen.

Hunne vonnissen zijn aan hooger beroep onderworpen, met uitzondering van het geval, dat tegen de overtreding geene hoogere of andere straf is bedreigd, dan eene geldboete, de som van *f* 20 niet te boven gaande.

De bovenstaande bepalingen zijn niet toepasselijk op overtredingen ter zake van belastingen, welke alle door de arrondissements-regtbanken worden beregt, voor zoo verre bij de wet niet een hooger regter is aangewezen.

Zij nemen insgelijks kennis van de vordering tot vergoeding van kosten en schaden, ten behoeve der beleedigde partij, wanneer die vorderingen geen *f* 50 te boven gaan.

Wanneer die vorderingen *f* 50 te boven gaan, moeten dezelve, bij eene afzonderlijke actie, bij den daartoe bevoegden burgerlijken regter vervolgd worden.

Eindelijk blijft, volgens art. 60 van de wet op den overgang van de vroegere tot de nieuwe wetgeving, aan de kantonregters opgedragen, hetgeen bij bijzondere wetten en verordeningen op dit oogenblik behoort tot de werkzaamheden der vrederegters.

(*Het vervolg hierna.*)

, Heden overleed alhier, aan de gevolgen eener Beroerte, mijne geliefde Echtgenoot, MARIA MISERON, in den ouderdom van ruim 75 jaren, na eene Echtverbindtenis van ruim 51 jaren.

Dienende deze zoowel tot bijzondere als algemeene Kennisgeving.

BREDA,
27 September 1838.

D. P. RIJKEN.

, Het LEERAARS-AMBT in de WISKUNDE aan de Latijnsche Scholen te *Breda*, waarvoor de Jaarwedde bedraagt *f* **300**, vacant geworden zijnde, worden dezoodanigen welke de vereischten bezitten en genegen zijn daarnaar te aspireren, verzocht, zich vóór half October aanstaande, daartoe, in persoon of met gefrankeerde Brieven, aan te melden bij den Heer Mr. C. PELS RIJCKEN, President-Curator van het bedoeld Gymnasium.

, Ter vervulling van den vacanten post van HEEL- en VROEDMEESTER alhier, waaraan een jaarlijksch traktement van *honderd gulden* verbonden is, worden degenen, die daartoe inclineren, opgeroepen, om zich dadelijk, persoonlijk of met gefrankeerde Brieven, onder overlegging van de vereischte bewijzen, te adresseren aan den Burgemeester dezer Gemeente.

OSSENDRECHT, den 29 September 1838.

Het Gemeentebestuur van Ossendrecht,
A. VAN HALTEREN Jz.
Ter ordonnantie van hetzelve,
A. BERGER, Secretaris.

AANBESTEDING DER LEVERANTIE
van
LEVENSMIDDELEN, BRAND- EN LICHTSTOFFEN,
TEN DIENSTE VAN HET MILITAIR HOSPITAAL TE
GORINCHEM.

Krachtens autorisatie van het Departement van Oorlog, en onder deszelfs nadere goedkeuring, zal op den 15 dezer loopende maand, aan de minst inschrijvenden ter behoeve van voormeld Etablissement, worden aanbesteed, de leverantie van:

a. Vleesch.
b. Wit Brood. } bij het Ned. Pond.
c. Gort en Rijst.
d. Zout, Boter, Kaarsen, Groene Zeep, Bier-Azijn en Patent-Olie.
e. Roode Wijn. } bij de Ned. Kan.
f. Bier.
g. Steenkolen bij de 1000 Ned. Ponden.
h. Turf bij de 100 Stuks.

Alles voor den tijd van twaalf maanden, in te gaan met 1 Januarij aanstaande, en eindigende met den laatsten December daaraanvolgende:

i. Aardappelen, waarvan de leverantie een aanvang zal nemen met den 1 November van het loopend jaar, en eindigen zal, den 15 Julij des volgenden jaars; zullende voor de leverantie van dat artikel, moeten worden ingeschreven bij het Ned. Mud, en daarbij tevens vermeld het gewigt dezer maat.

Strekkende wijders tot narigt der Gegadigden:

1°. Dat de voorwaarden, waarop deze Aanbesteding zal plaats hebben, van heden af, des morgens van 10 tot 1 ure ter lezing en de monsters van de aan te besteden artikelen, welke daarvoor vatbaar zijn, ter bezigtiging zullen liggen in het bureau van den ondergeteekende.

2°. Dat, voor de artikelen, welke onder een en dezelfde letter hiervoren zijn aangewezen, bij elkander in een afzonderlijk biljet zal moeten worden ingeschreven, zullende op eene zoodanige inschrijving, waarbij dit niet is in acht genomen, geen regard worden geslagen.

5°. Dat de naam, voornaam en woonplaats van den inschrijver, mitsgaders van zijne borgen, duidelijk zullen moeten worden geschreven.

4°. Dat de prijzen der Inschrijvingen naauwkeurig in *Schrijfletters*, in *Guldens en Cents* en *honderdste gedeelten van Cents* moeten worden uitgedrukt, en dat de Biljetten door de Inschrijvers zelven, onderteekend moeten zijn.

5°. Dat de Biljetten behoorlijk op gezegeld papier geschreven, en verzegeld, op het Bureau van het Hospitaal bezorgd, en gestoken zullen moeten worden in de daartoe bestemde gesloten Bus, uiterlijk des namiddags voor twaalf ure van den dag der Aanbesteding, na welk tijdstip geene inschrijvingen meer zullen worden aangenomen.

6°. Dat alle Biljetten, welke almede niet in den verlangden vorm zijn ingerigt, of op ongezegeld papier geschreven, almede die, welke eenige bijzondere voorwaarden bevatten, die niet bij het bestek van aanneming zijn vastgesteld, buiten aanmerking gehouden, en verworpen zullen worden.

7°. Dat van den Wijn en het Bier, door den Inschrijver te gelijker tijd met het Biljet van Inschrijving een of meer, behoorlijk gecachetteerde, proeven moeten worden bezorgd, van de soort en kwaliteit van Wijn en Bier welke de gegadigde aanneemt, tegen de, bij het inschrijvings-biljet, op te geven prijzen te leveren, en aan welke proeven zal moeten gehecht worden een afzonderlijk verzegeld biljet, waarin de naam en woonplaats van den inschrijver zal moeten gemeld staan.

8°. Dat de inschrijvers en hunne borgen van hunne [illegible] heid, tot het behoorlijk volbrengen der leverantie, bewijzen van het Plaatselijk Bestuur zullen moeten overleggen, hetwelk echter dan eerst zal behoeven te geschieden, wanneer het zal gebleken zijn, dat hun de leverantie is toegewezen en, in welk geval, zij verpligt zullen wezen, binnen 24 uren, nadat hun daarvan zal zijn kennis gegeven, die bewijzen aan de administratie van voormeld Etablissement te bezorgen, daar bij gebreke van dien, over de leverantie nader zal worden beschikt.

Te GORINCHEM, den 1 October 1838.

De Militaire Onder Intendant, belast met het toezigt over de administratie van voornoemd Hospitaal,
KESMAN.

Te BREDA, bij BROESE EN COMP. Boekdrukkers en Boekverkoopers.